

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 10—
 Pol leta . . . " 5—
 Četrť leta . . . " 250
 Mesečno . . . " 1—
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . " 15—
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vin.
 od 6 redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velik
 ---- popust. ----
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 9. septembra.

Italijansko bojišče.

Gora Sv. Gabrijela in drugi odseki soške črte se nahajajo v težkem italijanskem topovskem ognju. Sovražno infanterijo so naše baterije odbijale.

Rusko bojišče.

Mestoma živahni artilerijski boji in živahnejše bojno delovanje.

Južnovzhodno bojišče.

Na albansko-macedonskem ozemlju jezer je prišlo do bojev med našimi četami in Francozi. Ob spodnjem toku reke Bojuze so bili sovražni poizvedovalni oddelki odbiti.

Iz nemškega uradnega poročila.

Berolin, 9. septembra.

Francosko bojišče.

V Flandriji od morske obali do Yperna hudi artilerijski boji. Angleški sunki pri Saint Julien so bili odbiti. Tudi južno od kanala La Bassee ter ob obeh bregovih Scarpe so bili angleški poizvedovalni oddelki odbiti.

V Champagni so bili ob Sommi napadi francoških bataljonov odbiti. Pri Verdunu in sicer na vzhodnem bregu reke Moze srđiti boji. Južno od gozda Chaume so pridobili Francozi nekaj kilometrov ozemlja.

Rusko bojišče.

Med Vzhodnim morjem in Dvino so nemške čete na več mestih porinile nazaj ruske prednje čete.

Rumunsko bojišče.

Južno od reke Prut in v dolini Ojtoč boji prednjih straž in artilerijski boji.

Macedonsko bojišče.

Ob jezeru Ohrida so bili sovražni sunki odbiti. Ob jezeru Malik so pa Francozi zasedli nekaj vasi in naselbin.

Italijansko vojno poročilo.

Z dne 8. septembra se poroča: Včeraj smo severovzhodno od Gorice nadaljevali z energičnim pritiskom in smo sovražne vrste ter zadnjo sovražnikovo fronto zelo živahno obstreljevali. V sedanji ofenzivi smo vjeli 30.671 vojakov, med njimi 858 častnikov. Trenotno zbiramo in pregledujemo sovražniku odvzete velikanske množine orožja in vojnega gradiva.

Cesar Viljem in mir.

Nemški cesar je imel dne 7. septembra na svoje čete v Rigi nagovor, katerega priobčimo v izvleku: „Riga je naša! Vest o padcu Rige, ki je vkljub stoletnemu pritisku ohranila svoj nemški značaj, vzbujja nepopisno veselje po vsej Nemčiji. Branili bomo svojo kožo, naj traja še tako dolgo! Udarci pa, kakor bitka pri Rigi, pomnožujejo upanje, da se bliža konec. Letošnja žetev je po vsej Nemčiji spravljena in nas bo prehranila. Naj pride karkoli hoče in naj traja še tako dolgo, mi gremo nad sovražnika s svežo močjo, z veselim srcem in z železno-trdno voljo, da premagamo vse sovražnike Nemčije!“

Iz govora nemškega cesarja pač ne zveni, da bi prišli kmalu do toli zaželjenega miru. Nemški cesar je za vojsko in zopet za vojsko.

Mirovna pogajanja koncem decembra.

Iz Novega Jorka se poroča:

Wilsonov odgovor na papeževo mirovno pismo je napravil po vsej Ameriki ugoden utis. Upravičeno je upanje, da bo prišlo do mirovni pogajanj še pred koncem meseca decembra.

Novo Wilsonovo lastnoročno pismo papežu.

„Morningpost“ poroča iz Novega Jorka:

Wilson je odgovoru ameriške vlade na papeževo mirovno pismo še pridjal lastnoročno pismo. Vsebinska pisma je taka, da je omogočeno sv. Očetu, da more kljub formalni odklonitvi papeževih mirovni ponudb še vedno nadaljevati svoja prizadevanja za mir ter da je Wilson še vedno pripravljen sprejeti nadaljne papeževe mirovne predloge. „Morningpost“ še sklepno dostavlja: Papežev korak še sicer ni donesel miru, toda spravil je vsa ljudstva bližje do miru. Pot do miru bi ne bila več dolga, ako bi imela nemška državna zbornica kaj več potrebnega smisla za sporazum.

Izjava čeških separatistov.

Dne 26. in 27. junija so razpravljali delegatje češko-slovanske socialnodemokratske stranke s holandsko-skandinavskim odborom. Češki delegatje so izročili ob tej priliki spomenico. Njena objava je pa bila doslej prepovedana. Sedaj se je posrečilo dr. Šmeralu, da je dobil dovoljenje za objavo. Iz spomenice češko-slovanske socialnodemokratske stranke prinašamo odlomke, ki se nanašajo na ustroj Avstrije. Ti odstavki se po „Napreju“ glase:

„Delegatje češko-slovanske socialnodemokratske delavske stranke se zavedajo, da se konča vojna, povzročena po vladah, ki jih vodijo imperialistično-kapitalistični nameni, le tedaj s skorajšnjim mirom, ako je v vseh vojskujočih se državah resna volja in neka varnost, da se izvrše načela popolne demokracije in samoodločevanja vsakega naroda. V doslednosti tega načela je potrebno, podeliti vsakemu narodu pravico, da se konstituira kot ujedinjena, samostojna celota, opremljena z vsemi privedki popolne, državne neodvisnosti.“

V onih primerih pa, kjer ni mogoče doseči v sedanji zgodovinski dobi tega idealnega cilja ali tam, kjer je računati z državnimi tvorbami, ki obsegajo več narodov, je pa neobhodno potrebno, da se izvede načelo samoodločevanja za vsak narod v okviru teh držav v najširšem pomenu. Izrečno povdarjamo, da ne soglašamo z odgovorom delegacije nemške socialne demokracije v Avstriji, da zadoščala le gola avtonomija za narodnokulturne namene! Vsaka pravica visi v zraku, če se ne opira na resnično gospodarsko in politično moč. Zato je treba organizirati države, obstoječe iz več narodov tako, da priznajo vsakemu narodu pravični delež one moči, ki se izraža v državnih funkcijah. Zato je potrebno, da se izpremene take države v federativne zveze samostojnih narodnih držav; drugič je potrebno, da temelje vse njihove naprave na popolni demokraciji, ki pomenja poleg federativnega ustroja drugo pot, po kateri lahko dobi vsak narod njemu pripadajoči delež moči! Take oblike državne organizacije ne smatramo primerne — v sedanjem štadiju zgodovinskega razvoja — le za Avstro-Ogrsko, temveč tudi za vzhod in za jugovzhod Evrope.

Izhajajoč steh načelnih vidikov, zahtevamo za naš češki narod vpostavo samostojne češke države v okviru federativno zgrajene skupne donavske države. Zahtevamo, da dobe v tej zvezni državi vsi pripadniki češkega naroda, v kolikor prebivajo na skupnem ozemlju, torej tudi Slovaki, svoje politično ujedinenje. Zahtevamo za to češko državo vse znake suverenitete, do kakršnih ima zve-

zna država pravico in njene meje tvorijo, kar potrebuje skupna država za uveljavljanje enotne zunanje politike, za svojo obrambo in za varstvo svojih najpotrebnejših gospodarskih in finančnih funkcij, torej tudi svoje narodno zastopstvo in temu zastopstvu odgovorno izvrševalno oblast.

Kakor zahtevamo samostojno zvezno državo v okviru skupne države za naš narod, prav tako pa smatramo, da imajo tudi drugi narodi pravico do nje.

Smatramo, da je v Avstro-Ogrski in Rusiji razvoj notranje državne federacije za bližnji čas akuten in mislimo, da nastane po malih balkanskih državah proces organskega približevanja, katerega cilj je določila že jugoslovanska socialna demokracija v svojem načrtu o federativni balkanski republiki.

Srbijo je treba obnoviti, dobiti mora svoboden dohod k morju in zagotoviti jej je treba potrebno trgovinsko politiko. Zagotovitev Srbiji, da dobi svoboden dohod k morju, smatramo za potrebno in obenem za izvedljivo, zlasti če se reši srbsko vprašanje v zvezi z črnogorskim. Za Belgijo zahtevamo popolno neodvisnost in popolno obnovo kot izpolnitev obljube kanclerja v imenu nemške države.

Vsa ta vprašanja o bodoči nacionalni ureditvi Evrope, izvedba načela pravice narodnega samoodločevanja v Avstro-Ogrski z izpremembo v federativno zvezo zveznih držav, od teh je ena od nas zahtevana češka država, rešitev nacionalnih problemov na vzhodu in jugovzhodu Evrope, vprašanja Poljske, Srbije in Belgije so s stališča trajnega miru tako važna, njihova rešitev tako težavna in iz lastne sile ene države skoraj nemogoča, da smo prisiljeni zahtevati, da se peča z vsemi temi vprašanji mednarodni forum, bodoča mirovna konferenca in da se postavi tudi njihova izvedba, kakor tudi izvedba demokratičnih in ustavnih načel pod sankcijo mednarodnega prava. Zahtevamo, da bodoča mirovna konferenca obenem s formuliranjem vprašanj o pravicah narodov in narodnosti za vse primere, kjer ni dosegel narod še take razvojne stopnje, da se uveljavi sam kot politična enota tudi jamči za njegov nadaljni svobodni razvoj. Tem narodom je treba zagotoviti kot minimalno stopnjo njihove pravice, da dobe polno možnost in pravico do šolstva v maternem jeziku, da se izžive brez vseh zaprek, da se enakovredno uveljavljajo na vseh življenjskih poljih, v kulturnem, političnem, socialnem in gospodarskem oziru, v družini, šoli, v uradih in pri sodiščih, v avtonomiji kakor v zakonodaji, sploh v vseh javnih in zasebnih institucijah.

Dalje se pridružimo zahtevi ukrajinskih delegatov, da se ustanovi pri mednarodnem razsodišču poseben odsek za varstvo pravic narodov. Vsak narod, kateremu prikrajšuje drug narod ali država, ki ji pripada, njegove pravice, je upravičen, da predloži temu odboru svoje pritožbe in pozove mednarodno intervenoioji.

Deželna gimnazija v Ptujju

I. Zgodovina.

Za srednjo šolo (gimnazijo) v Ptujju so se začeli potezati leta 1864. Do ustanovitve je pa prišlo, ko je dne 30. septembra 1868 sklenil deželni zbor ustanoviti nižjo realno gimnazijo. Pri tem je bila dežela mnenja, da ni njena dolžnost, skrbeti za srednje

šolstvo, to je državna naloga, deželna pa le, poskrbeti za ljudsko šolstvo. Zato se je določilo, da dežela, kolikor bi stala meščanska šola, višje izdatke pa je prevzela država, določivši za to letno podporo 3500 fl. (7000 K).

Tako se je začel 1. razred meseca oktobra leta 1869.

Ker je bilo zadosti učencev, so začeli kmalu prositi za razširjenje v višjo gimnazijo, leta 1872, l. 1874, 1877 in 1878. Z odlokom 16. IX. 1879 se je izpremenila realna nižja gimnazija v čisto nižjo gimnazijo.

Do razširitve ni prišlo v prvi vrsti radi stroškov. Večina deželnega zbora je menila, da je država, ne pa deželna dolžnost skrbeti za srednje šole.

Leta 1890 je ptujski mestni svet znova prosil za razširjenje, ponujajoč prostore in letno denarno podporo 2000 fl.

Prošnje so se brezuspešno ponavljale.

8. X. 1895 sporoči deželni šolski svet, da pozdravlja izpopolnitev, moral pa bi se ustanoviti konvikt za 80—100 učencev. Mestni občinski svet v Ptujju je bil za to takoj pripravljen.

Leta 1897 je začel Ornig delovati za izpopolnitev in leta 1898 je deželni zbor sklenil ptujsko gimnazijo izpopolniti, ker je deželno gimnazijo v Leobnu prevzela država.

16. IX. 1898 se je otvoril V. razred.

II. Pomen ptujske gimnazije.

Zavod je bil ustanovljen za izobrazbo ne samo ptujske mladine, nego vse njene okolice, da, sploh Spodnje-Štajerske; Bildungsstätte für die Söhne des Unterlandes, je povdarjal poslanec ptujskega mesta, dr. Ivan pl. Kaiserfeld leta 1877 v deželnem zboru. Enako se je potezal slovenski poslanec Herman.

Temu primerno je bilo izprva dijaštvo in učiteljstvo. Do leta 1876 je bilo približno enako število nemškega in slovenskega dijaštva. Leta 1877 je bilo že 71 slovenskih in samo 40 nemških dijakov. To razmerje je trajalo deset let (leta 1887 slovenskih dijakov 68 in 40 nemških).

Prvi ravnatelj je bil Fichna, pa takoj je prišel tudi Končnik (tudi za slovenščino). Drugo leto pride za matematiko Slovenec Žitek, leta 1875, 1876 pa je med osmimi učitelji (z ravnateljem in veroučiteljem vred) 5 Slovencev in 3 Nemci.

V 80letih se je začelo izpreminjati naziranje, naj bi bila ptujska gimnazija zavod za izobrazbo domačih sinov, najsi bodo Nemci ali Slovenci, prevladovati je začelo naziranje, naj bo ptujska gimnazija bolj nemški zavod, naj se kot tak uveljavlja. Popolnem je prodrlo to naziranje z izpopolnitvijo v višjo gimnazijo (leta 1898) in z istočasno ustanovljenim nemškim dijaškim domom (Deutsches Studentenheim), ki naj preskrbuje gimnazijo z dijaštvom (seveda — nemškim).

Nekaj značilnih izjav: Dr. pl. Schreiner leta 1896 v deželnem zboru: Unter den heutigen Zeitläuften hat das Land die doppelte Pflicht, dafür einzustehen, daß diese seine einzige deutsche Mittelschule im Unterlande gekräftigt werde. 26. II. 1897 so stavili v deželnem zboru Kokoschinegg, Ornig i. t. d. predlog: ... daß die Vervollständigung des landschaftlichen Untergymnasiums in Pettau in nationaler und volkswirtschaftlicher Hinsicht von weittragendster Bedeutung ist. V ožjem krogu je l. 1902 imenoval tedanji šolski poročevalec deželni odbornik Kokoschinegg ptujsko gimnazijo „ein Bollwerk des Deutschtums.“

še, vsaj mraza nismo tako čutili — do tedaj pa smo se ponoči in tudi podnevu morali držati za rame, da smo se nekoliko ogreli.

Vse to se je godilo za mestom Kiev, kamor so nas iz Kieva prignali 11. dan. Tukaj smo bili sedem mesecev in delali nasipe in okope. Bili smo v velikem strahu, ker je večkrat prišel k nam nek srbski častnik in nas z vso silo nagovarjal, naj se Hrvti in Slovenci prostovoljno javijo na rusko fronto; pa izmed Slovencev in Hrvatov ni bilo niti jednega, katerega bi pregovoril, ostali smo raje in trpeli glad in zimo, kakor pa da bi šli morit svojih bratov in očetov. V tem času smo veliko pretrpeli, bili so nas kakor živino po glavi, po plečah in drugod. Po sedmih mesecih so nas prepeljali v Korostin na Rusko-Poljskem, tam so nas spravili skupaj okoli 12.000 in veliko govorili, da se bo mir sklenil; tudi so sedaj precej boljše ravnali z nami. Po treh mesecih pa so nas prepeljali v Besarabijo; tam smo delali okope in hodili delat na kmete; in tu se nam je godilo zelo slabo; mlatili smo pšenico in rž pri ljudeh-kmetih, ki niso pravi Rusi, ampak Rumuni in ti niso imeli z nami nobenega usmiljenja, bili smo tem Rumunom prava živina, saj so nam tudi jesti dali v — svinjskih koritih!

Ko je bilo žito zmlačeno, so nas poslali v Odeso k Črnemu morju, kjer smo delali železnico; tam se nam je godilo precej dobro, služili smo vsak dan po našem okoli 80 krajcarjev in si lahko kupili živeža. Žalibog, da smo bili tam le tri tedne, ker potem smo morali k Tarnopolu delat okopov; bili smo takrat popolnoma raztrgani in brez obuvala. Na železnici smo bili tam enkrat 4 dni in 4 noči brez vsake jedi. Potem so nas prepeljali v Otinijo, t. j. kakih 30 km za Stanislavom. To je vse v avstrijski

Ponemčevalni nameni so se pokazali najpoprej pri nastavljanju učnega osobja.

Po odhodu prvega ravnatelja Fichta (leta 1882) je vodil začasno zavod prof. Hubad (nazadnje deželni šolski nadzornik na Kranjskem), gotovo sposoben za ravnatelja. Ali mesto njega je bil imenovan za ravnatelja leta 1885 Nemeec Hans Tschane in ker je Hubad odšel z zavoda, je prišel mesto njega nemški suplent Josip Pogatscher. To krivično ponemčevalno postopanje so tedaj slovenski deželni poslanci ožigosali v ostri interpelaciji, češ, da „der Landesaus-schluß slovenische Lehrer eliminire und ihre Stellen mit Tirolern besetze, welche kein Sterbenswörtchen slovenisch verstehen.“ (Stenograf. zapisnik 1884, str. 60 sl.) Zaleglo to seveda ni dosti. Edini Slovenec Zlezinger je bil leta 1885 še imenovan za Ptuj, drugače je bil vsak slovenski profesor, ki je odšel ali umrl, nadomeščen z nemškim profesorjem.

Zadnji je bil znani prof. M. Cilenšek, ki je l. 1905 stopil v pokoj; na njegovo mesto pa je prišel seveda Nemeec. (Kakor pri drugih uradih in zavodih, je tudi to krasen in značilen primer za slovito naziranje o „posestnem stanju“; Nemci se na nje še le sklicujejo, ko so vse Slovence izpodrinili, preje ne!) Otedaj sta na zavodu Slovencev edino še profesor za slovenščino in katehet. Pa tudi to skoro le slučajno, oziroma izjemoma. Kajti po smrti prejšnjega kateheta so hoteli imenovati Nemca sem za kateheta in tudi za slovenskega profesorja slovenščine imajo že pripravljenega domačina Nemca, ki se je učil slavistike.

Dijaštvo (slovensko) izprva menda ni toliko trpelo pod tem novim ponemčevalnim duhom 80ih let. Deloma so bili učitelji še polovico Slovenci do šolskega leta 1889-90, deloma je bila gimnazija odvisna od slovenskih dijakov, ker še ni imela nemških dijakov dovolj. Ali z novim desetletjem (od 1890 dalje) je občutilo že tudi slovensko dijaštvo neprijazno sapo germanizacije. Leta 1891 so prišli slovenski dijaki že v manjšino proti nemškim, 44 slovenskih proti 49 nemških. Slovenski deželni poslanci se zopet oglasili v deželnem zboru; pride natančna inspekcija, ki mora seveda dognati, „daß der Vorwurf, als seien die deutschen Lehrer des dortigen (sc. Peltauer) Untergymnasiums aus sprachlichen und pädagogischen Gründen nicht gewachsen, sowie der Anwurf nationaler Gehässigkeit gegen die Schüler gänzlich unbegründet sei.“ (Letno izvestje 1891, str. 11.)

Ko se je nižja gimnazija leta 1898 izpopolnila v višjo, so mislili tudi Slovenci ptujskega okraja, da bodo njihovi sinovi lahko doma dovršili gimnazijo, češ, deželna gimnazija je tudi za nje, ne samo za Ptujčane. Pa so se kruto motili! Leta 1899 se je oglasilo okoli 40 slovenskih dečkov za I. razred, pa 26 jih je bilo zavrnenih „hauptsächlich wegen zu mangelhafter Kenntnis der deutschen Sprache“, kakor lakonično pravi šolsko izvestje l. 1900, str. 26.

In še predno je prišlo do VIII. razreda, je že uvidelo slovensko dijaštvo, da mu na ptujski gimnaziji ni obstanka; leta 1902 je sredi šolskega leta demonstrativno odšlo večje število slovenskega dijaštva z zavoda. Otedaj slovensko dijaštvo le še životari na zavodu kot neljub gost. Hodijo v to gimnazijo oni slovenski Ptujčanje ali iz bližnje okolice, ki stanujejo doma, ker jim ni lahko drugam. Po številu jih je 25—40 med 180—200 dijaki sploh. Tudi v jeseni 1905 ustanovljena pripravnica ni skoro nič tega izpremenila. Slovensko prebivalstvo kakor tudi dijaštvo čuti, da je ptujska gimnazija zanj le „ptuja“, da pionirji nemške misli in nemške kulture ne morejo imeti sreča za slovenske dijakove, da ga le za silo mo-

LISTEK.

Kako sem živel v ruskem vjetništvu in kako sem ušel iz njega?

Živko Franc iz Bačkove pri Sv. Benediktu v Slov. gor., kateri je meseca julija zbežal iz ruskega jetništva, pripoveduje:

Leta 1915, dne 19. septembra, zjutraj so Rusi zopet naredili močen napad; polku, kateri je bil na pravi strani od nas, so Rusi pretrgali rojno črto in so prišli tako nam za hrbet, tako da mi o tem nismo ničesar vedeli; zastoj je bila vsaka bramba, zajeli so Rusi ves tisti polk in od našega moj bataljon!

Ko so nas kot jetnike gnali prvi in drugi dan, še ni bilo nič hudega, ker je imel vsak izmed nas še nekaj kruha in konserve, potem smo pa začeli stradati in to stradanje je trajalo skozi 26 dni, dokler nismo prišli do pravega jetniškega taborišča. Hodili smo najprej 16 dni in prišli v mesto Žitomer in potem še 10 dni do Kieva, kjer je veliko vjetniško taborišče. Prišli smo tje dne 26. oktobra in našli tam že druge jetnike; bilo nas je v tem taborišču jetnikov okoli 40.000.

Ko se v jutro prebudim — spali smo pod milim nebom pod priprostimi šotori — bilo je že silno mrzlo, mi pa raztrgani in večinoma že bosí — vidim ležati okoli sebe blizu 200 ljudi mrtvih, umoril jih je glad in mraz. Staviti smo si morali sami barake, jaz sem imel to srečo, da sem prišel takoj v prvo postavljeno barako; sedaj je bilo nekoliko bolj-

Galiciji. Tam v Otiniji smo dobili obuvalo; jaz sem sedaj, ko sem bil obut, takoj začel misliti na beg, — zato sem se po vaseh okoli Otinije seznanil z ljudmi in jih prosil, da me sprejemejo, če bi kedaj utekel, in prišel k njimi. Na te ljudi sem se lahko zanesel, ker so bili Poljaki, ki so ostali v srečo vedno zvesti Avstriji.

Ko smo šli nekega jutra na delo, bilo je dne 24. februarja 1917, je bila zelo gosta megla, morali smo tistikrat zakapati prejšnje avstrijske strelne jarkove, mi smo jih pa navadno le s snegom zasuli, tako da so ostali nepokvarjeni. Pri delu smo se raztrosili po polju v gosti megli; jaz sem se kljub hudi zimi odločil, da zbežim; nagovarjal sem tudi Ivana Senekovič iz Trstenika, pa je rekel, da hoče še počakati, dokler ne bo bolj toplo. Priporočim se Bogu in po dolgem in velikem ovinku sem prišel v vas k ljudem, kjer sem se preje seznanil. Mislim sem, da grem sam tisto jutro, pa so z menoj zbežali še štirje. Bili so to: Križanec Milan iz Rogateca, Ulaga J., Pregelj Jožef in Leskovec Anton, vsi iz Kranjskega. Ti smo prišli v isto vas, ležala je seveda bliže proti avstrijski bojni črti.

Ko pridem k določenim ljudem, sem bil 3 dni skrit na hlevu, tje so mi jesti nosili, bil sem tako slab, da skozi 10 dni nisem skoraj nič videl. Pri teh ljudeh sem ostal dva meseca. Dali so mi civilno obleko, v kateri še danes hodim. Pomagal sem jim pri delu doma in na polju; slično so delali tudi drugi ubežniki. Po dveh mesecih sem šel v tretjo vas proti avstrijski bojni črti. In tako je šlo naprej, v neki vasi nas je bilo okoli 20 ubežnikov.

Med tem so začeli Rusi po svoji zadnji ofenzivi iti nazaj. Bilo je zelo nevarno sedaj, ker so nas patrolje velikokrat obiskale. Navadno niso te patru-

rajo trpeti, ker hočejo deželni mogotci, da je na deželnem zavodu v slovenskem delu dežele vsaj za parado nekaj Slovencev.

Zasebne izjave več bivših dijakov ptujske gimnazije potrjujejo omenjene razmere.

Pač pa ima renegetstvo in germanizacija veliko zaslonbo v gimnaziji.

Agitatorični značaj ptujske gimnazije se v novejšem času razvidi tudi iz stremljenja, dobiti zadostno število učencev protestantskega veroizpovedanja za posebnega protestantskega veroučitelja.

V Ptuju in ptujskem okraju ni bilo domačih protestantov. V Ptuju samem se jih je v novejšem času nekaj malo priselilo, nekaj pa prestopilo iz katoliške vere.

Zato so tudi bili dijaki ptujske nižje gimnazije skoro sami katoliki. Izjemoma dobimo kakega protestanta ali Izraelita.

Z izpopolnitvijo in nemškimi Studentenheimom začno prihajati tudi protestantski dijaki (leta 1906 jih je bilo 14). Leta 1909-10 pride za suplenta odpadnik Artur Stiebler, Mahnertov prijatelj, ki prevzame deloma sam, dasi posvetni učitelj, tudi protestantski veronauk. Prihodnje šolsko leto 1910-11 imamo že 24 protestantskih dijakov (prišli so v posamezne razrede) in tretje leto na to imamo že protestantskega vikarja v učiteljskem zboru, kjer lahko uspešno zastopa koristi svojih dijakov, ker so mu seveda nemški kolegi naklonjeni.

S tem je stališče slovenskega kateheta oteženo; naj se „zameri“ (1) kakemu učenecu, prestopi ta (tudi med šolskim letom) k protestantizmu in tam dobi ne samo svoj obligatni dobri red iz veronauka, nego lahko upravičeno misli, da je tudi drugače pridobil.

Nekaj takih slučajev se je že zgodilo.

III. Potreba ptujske gimnazije.

Kot nemška gimnazija, kakoršna je zdaj, ko ne hodijo vanjo dijaki iz domačih krajev, je ta gimnazija nepotrebna in nesmiselna. Nepotrebna, ker mora dobro polovico svojega dijaštva dobivati od drugod, odkoder ne sodijo dijaki na Ptuj, narobe pa, mora slovensko dijaštvo, ki sodi v ptujsko gimnazijo, hoditi drugam (večinoma v Maribor). Nesmiselna je gimnazija, ker je tuje dijaštvo večinoma manjvredno, nestalno (nemški Studentenheim je nekak refugium peccatorum) in če se ga hoče tu zboljšati in se z njim strožje ravna, odide, na njegovo mesto pride pa še slabše dijaštvo.

Slovenska gimnazija na Ptuju je potrebna in naravna. Ptuj je naravno središče velikega ptujskega okraja in večine Slovenskih gor. Razen tega sodi sem ormoški okraj in tudi ljutomerski, zlasti ko se dogradi železnica Ljutomer—Ormož, s katero se pritegne v Ptuj Mursko polje. Dokaz nam je, ker so že svoj čas hodili v ptujsko nižjo gimnazijo dijaki iz teh krajev.

Ti okraji so tako veliki in ljudnati, da potrebujejo posebne srednje šole. S tem pa se razbremeni mariborska gimnazija, ki ima slovenskega dijaštva stalno več, nego za eno normalno gimnazijo.

Slovenska gimnazija bi bila korist za prebivalstvo, ker bi lahko pošiljalo v večjem številu svoje sinove v šolo, imelo pa manj stroškov, šola pa bi bila tudi v ožjem potrebnem stiku s starši.

Izdatki za tako gimnazijo ne bi bili za upravo mnogo večji, ker bi ponehalo v Mariboru nekaj vsoprednic. Izdatki za nemško gimnazijo v Ptuju so

lje nikogar našle, ker nas domačini niso izdali. V neki vasi so Rusi veliko ubežnikov zajeli, ker so poslali v vas nekega izmed svojih vojakov; ta se je oblekel za navadnega civilista in delal v vasi; med delom je pa našel veliko jetnikov, ki so odbežali; šel je potem za nekaj časa nazaj k svojemu vojaškemu oddelku in ta oddelek je zajel celo vas in vjeli so vse tiste, ki so se v vasi skrivali.

Ko nekega dne z domačini sadim krompir na njivi, naenkrat izvem, da prihajajo kozaki patroljirat. Vse pustim in zbežim v neki gozd; enako so storili moji zgoraj omenjeni tovariši. V tem gozdu smo se sedaj skrivali, delali si strelne jarke in tičali v njih, med tem ko so Rusi se umikali in ropali. Enkrat bi skoraj padel v roke kozaki patrolji. Skočim pod neki most, edino varno zavetje; niso me našli. Kmalu potem so pa prišle avstrijske patrolje. Njim se javimo, pa one niso imele časa, z nami se veliko ukvarjati. Poslale so nas nazaj na različna povelja, kjer so nas izprašali in kjer smo povedali, kaj in koliko smo znali. Sedaj sem nekaj časa moral z našo avstrijsko vojsko za Rusi, nabralo se nas je ubežnikov na celi črti 320.

V Otiniji, kamor smo prišli potem z avstrijskimi poveljstvi, smo prišli skupaj z našim presvitlim česarjem. Njegov avtomobil je zavozil v neki jarek in mi, ki smo bili tam blizu, smo pomagali avtomobil spraviti ven. Presvitli cesar nam je podelil za to 4 sto kron, je vsakega vprašal nekaj o jetništvu, o begu, o tem, kje je doma in nas potolažil s tem, da bo kmalu mir in da nam ne bo treba iti več v bojno črto.

Čez nekaj tednov sem prišel k svojemu kadru, in dobil tam dopust domov. Če gledam razmere doma in pri naših vojaki, morem mirno reči, da so razmere pri ruskih ljudeh, kolikor sem jaz z njimi

zapravljanje, ker sodi dijaštvo v razne druge, njim določene šole, ki bi jih s tem ne prenapolnilo in ne povzročilo za to nič večjih izdatkov; domačega nemškega dijaštva je pa celo ob sedanjih, nam Slovencem neugodnih razmerah mnogo, mnogo, mnogo premalo za srednjo šolo. X & Y.

Italijansko bojišče.

Ednajsta italijanska ofenziva ob Soči se še vedno nadaljuje, čeprav že traja tri cele tedne. Posebno srdito se že sovražnik 14 dni zaganja s šestimi divizijami na našo goro Sv. Gabrijela, na katero je naperil 600 težkih topov, ki bruhaajo ogenj noč in dan na naše postojanke. Toda vse zaman. Brezprimerno junaštvo naših hrabrih branilcev je dosedaj srečno odbilo vse silovite italijanske navale. Cadorna je v času od 19. avgusta do 6. septembra žrtvoval 180.000 mož, ne da bi bil prišel korak bližje do svojega cilja — Trsta. V svoji onemoglosti mečejo italijanski zrakoplovci bombe na odprto mesto Trst. Kot odgovor so pa naši zrakoplovci obstreljevali trdnjavske naprave v Benetkah. Soška bitka se nadaljuje z vso srditostjo.

Borba za goro Sv. Gabrijela.

Borba za goro Sv. Gabrijela se nadaljuje z nezmanjšano silo. Sovražnik obstreljuje goro neprestano noč in dan iz težkih topov. Granate, napolnjene z dušljivim plinom, kar siplje na naše postojanke in tudi metači min so noč in dan na delu. V četrtek, dne 6. septembra, je sovražnik naperil deset strahovitih infanterijskih navalov na goro Sv. Gabrijela. Borba za goro je dosegla višek ljutosti in srditosti. Naval za navalom pokosijo naše strojnice in naša artilerija, toda sovražnik se vselej z novimi četami zaganja v naše junaške čete, ki z brezprimerno vstrajnostjo odbijajo vse sovražne navale. Na svetu menda ni koščeka zemlje, za katerega bi se bilo prelilo toliko človeške krvi, kakor za goro Sv. Gabrijela pri Gorici.

Bombe na Benetke

Kot odgovor na opetovane italijanske zračne napade na odprto mesto Trst so naši zrakoplovci v noči od 6. na 7. septembra metali s prav dobrim uspehom bombe na trdnjavske naprave Benetk. Bilo je opaziti več razstrelb in požarov. Vsa naša letala so se vrnila nepoškodovana.

Rusko bojišče.

Po padcu Rige in pomorske trdnjave Ust-Dvinsk prodirajo Nemci vedno dalje proti severu v Livlandijo. Nemške čete so že prodrle 80 km notri v Livlandijo. Nemški plen v Rigi in v bitki pri Rigi naša 318 topov in velikanske množine drugega vojnega gradiva. Rusi zbirajo vse svoje razpoložljive čete pri važnem železniškem križišču Pskov, katero

prišel skupaj in pri ruskih vojaki, kolikor sem jih videl, še mnogo slabše kakor pri nas. Videl sem korakati ruske čete razcapane, obute v cunje in brez pravega orožja.

Prišel sem v Lincu skupaj s Hrvati, ki so bili vjeti na Francoskem, pa so bili izmenjani kot invalidi. Eden izmed teh mi je pravil, da je bil na srbskem bojišču ranjen in tam vjet. Spravili so ga s kozi celo Albanijo, od tam na Laško in iz Laškega na Francosko, kjer je bil izmenjan. Pravil mi je, da je v vseh deželah, v Italiji in na Francoskem, videl razmere, ki so veliko slabše in žalostnejše, kot pri nas v Avstriji.

Morebiti, da se nekaterim našim jetnikom, kateri so bili vjeti posebno v začetku vojske in so globoko notri v Rusiji, pri ruskih kmetih, še precej dobro godi, meni se ni in nek Poljak, ki je tudi utekel, mi je pravil, da je bilo v vjetniškem taborišču v Kievu okoli 16.000 vjetnikov in od teh je ostalo živih le okoli 6000. Tam v Kievu so videli vjetniki tudi cele kupe in cele dvorane polne pisem, nikdo jih ne razume, nikdo jih ne pregleda, zato jih jetniki tudi ne dobijo.

Veliko reči posebno v času bega sem pa pozabil večkrat od samega strahu. Našel sem tudi tam nekaj znancev; v Kievu sem govoril z Rižnarjem Antonom in Ivanom od Sv. Antona, tudi Šore iz Župetince je govoril z menoj.

Če pomislim ta trpljenje, ki sem ga prestal, se mi bridko vidi, ko gledam ruske jetnike pri nas hoditi okoli kakor gospode. Niti na stran k svoji potrebi včasih nismo smeli iti sami, koliko nas je šlo, toliko je šlo straž z nami! Ko so nas Rusi vjeli, so nam jemali ure, denar, britve, knjige, časnike itd. Meni je pozneje eden še koco in šotorsko platno vzeli rekoč da je meni ni treba. Živko Fr.

hočejo braniti do skrajnosti. Na poljanah južno od mesta Pskov bo prišlo v doglednem času do velikih bitk.

Ust-Dvinsk padel.

Iz Berolina se poroča: Ruska pomorska trdnjava Ust-Dvinsk se je udala. Dne 4. septembra zjutraj so nemške čete vkorakale v trdnjavo. Ruske vojne ladje, ki so se nahajale v zalivu, so zbežale. V trdnjavi so se našle ogromne množine municije in živil.

Pri Rigi poražena ruska armada na begu.

Nizozemski list „Daily Mail“ poroča: Pri Rigi poražena XII. ruska armada je na divjem begu. — Poraz je bil tako strahovit, da stotnije niti enega polka niso ostale skupaj, marveč so vse križem pomešane.

Prodiranje Nemcev v Livlandiji.

Iz Pariza se poroča: Nemška armada prodira vedno dalje v Livlandijo. Poveljnik poražene XII. ruske armade general Parski zbira ostanke svoje armade pri velevažnem železniškem križišču, pri mestu Pskov, ki je ključ do Petrograda. Za sebo je porušil vse mostove in železniške proge, da ovira tako naglo prodiranje Nemcev. Rusija zbira pri mestu Pskov vse svoje razpoložljive rezerve.

Na drugih bojiščih.

Na rumunskem bojišču živahni topovski dvoboji v dolini Ojtoč ter ob reki Očna. Sicer pa razen spopadov prednjih straž nobenih važnejših dogodkov.

Na francoskem bojišču hudi artilerijski boji od morske obali notri do Yperna. Angleški napadi na črti Menin—Ypern so bili odbiti. V Champagni hudi francoski napadi na vzhodnem bregu reke Moze pri kraju Orva, kjer se je Francozom posrečilo, poriniti Nemce za nekaj kilometrov nazaj. Na črti severno od Verduna je pa vsplamtela nova velika bitka.

Na macedonskem bojišču živahni boji južno od jezera Ohrida. V bojih pri jezeru Malik se je Francozom posrečilo doseči nekaj uspehov ter zasedi nekaj vasi in naselbin. Ker je Venizelos že baje mobiliziral grško armado, utegne priti na macedonski fronti v doglednem času do večjih vojnih dogodkov.

Na turških bojiščih živahno gibanje zlasti na egiptovskem bojišču, kjer so baje Angleži že dobro pripravljene na velikopotezno ofenzivo proti Palestini.

Francosko ministrstvo padlo

Francoski ministrski predsednik Ribot je podal predsedniku republike demisijo celega kabineta. — Predsednik je demisijo sprejel, a poveril sestavo novega kabineta zopet Ribotu.

Politične vesti.

Avstrijska zbornica sklicana. Iz Dunaja se poroča, da bo zbornični predsednik dr. Gross sklical avstrijsko zbornico na torek dne 25. sept.

Avstrijski in nemški cesar o poljski ustavi. „Vossische Zeitung“ piše: Smatra se, da bosta avstrijski in nemški cesar na tozadevna pogajanja, ki so se vršila med nemškim državnim kancelarjem in našim zunanjim ministrom grofom Černinom, in ki so privedla do sporazuma, izdala dne 10. septembra oklic glade nove poljske ustave. Najpoprej bo imenovana začasna vlada, ki bo sestavljena iz vladnega svetovalstva treh članov. To vladno svetovalstvo bo imenovalo ministrskega predsednika. Ko bo nato sestavljeno končnoveljavno novo ministrstvo, bodo razpisane državnozbornske volitve. Meje med avstrijskim in nemškim generalnim guvernerstvom bodo zlasti v gospodarskem oziru odpravljene.

Slovaški jezik na ogrskih šolah popolnoma odpravljen. Iz Prage se poroča, da je ogrsko naučno ministrstvo popolnoma prepovedalo rabo slovaškega jezika na ogrskih ljudskih šolah. Še celo veronauk v slovaščini je prepovedan. Tudi običajne šolske molitve so v slovaškem jeziku strogo prepovedane. Žalostna usoda zatiranih Slovanov na Ogrskem!

Holandski žurnalist v Avstriji. Zelo zanimive stvari pripoveduje „Venkov“ o tem, kako je bil podučen nek holandski žurnalist, ki je prišel po informacije v Avstrijo, o tem, da v Avstriji ni zatiranih narodov. „Venkov“ pripoveduje: Pred nekaj meseci je prišel zastopnik velikega holandskega lista na Dunaj, da poizve pri takratnem ministrskem predsedniku Clam-Martiniću o enakopravnosti avstrijskih narodov. Grof Clam-Martiniću je izjavil žurnalistu, da imajo Čehi skoraj vse, kar si žele. A s tem odgovo-

rom ni bil žurnalist zadovoljen. Prišilil je Clam-Martinica k priznanju, da tvori Čehi v kraljevini, kakor tudi na Moravskem pretežno večino prebivalstva in nato je hotel izvedeti žurnalista, če ima ta večina svojega češkega, v resnici češkega deželnega namestnika. Grof Clam je moral priznati, da ga nima, kajti deželni namestnik je po rodu Nemec. Dal je vprašal žurnalista, kateri narodnosti pripadajo praški knezoškof, šef češkega sodstva, ravnatelj državnih železnic. In ko mu je odgovoril grof Clam, da so vsi ti Nemci, mu je dejal holandski žurnalista: „In to imenujete narodno pravično, s tem naj bode zdravo rešeno vprašanje malih narodov?“ In kakšen vtisk je dobil ta žurnalista o narodni pravičnosti šele na Ogrskem, kjer je poizvedoval o usodi nemadžarskih narodov. Danes je nevtralna tujina dovolj poučena o naših razmerah in ni je mogoče več odpraviti s cenimi frazami, ki jih naša vlada tako ljubi. Dejanski položaj je danes glasnejši od vseh najlepših govorov. Kaj hočejo Čehi in Jugoslovani, to so izjavili v svojih deklaracijah dne 30. maja. Odkritega, detajliranega odgovora do danes še niso dobili in to je značilno.

Dr. Fric Adler pomiloščen. Naš cesar je moralca grofa Stürgha, dr. Frica Adler, ki je bil obsojen na smrt, pomiloštil. Smrtno kazen so mu spremenili v 18letno ječo.

Mirovni pogoji angleških socialistov. Glasom francoskega »Journal des débats« pripravljala angleška socialistična stranka poročilo, ki določa mirovne pogoje ter zahteva, da je za povračilo vojne škode ustanoviti poseben fond, za katerega naj prispevajo vse vojujoče se države. Narodi Alzacije Lorene, Poljske, balkanskih dežel, Armenije, Indije, Algerije, Irske itd. naj z ljudskim glasovanjem sami izvolijo svojo vlado. Angleška socialistična stranka zahteva, da se Mezopotamija vrne Turčiji, nemške kolonije pa Nemčiji.

Bismarkove besede. L. 1870 se je Bismark izrazil: Ena misel zastran mirovnega sklepa mi posebno dopada. Ta je, da se upostavi sodišče, ki bi sodilo iste, ki so hujskali na vojsko — časnikarje, poslance, senatorje, ministre.

Tedenske novice.

Konec trpljenja. Poroča se nam s Koroškega, da sta se č. gg. župnik Meško in župnik Ražun vrnila po tolikem preganjanju na svoji župniji. Narodnima mučenikoma naše simpatije in iskreno željo: Navdušeno za naše ideale naprej!

Denuncianti, fej. Nemci in denunciranje, to je v sedanji vojski ozko zvezano. Še vedno nastopajo bedasto, a arogantno. Današnja »Montagszeitung« zopet piše: »Zuana »srbska« doba slovenskega časnikarstva pred vojsko se je zopet vrnila...« Kakor je iz dopisa spoznati, se nahaja plemenita denunciantka duša zopet med — nemškimi uradniki.

Poglavje o avstrijski vrtoglavosti. V zdravstvenem odseku avstrijskega državnega zbora je očrtal socialist dr. Schacherl razmere v Lebringu pri Graecu. Dejal je: V vojaško-delavskem zbirališču v Lebringu pri Graecu nakopičijo 10.000 do 24.000 ljudi. Letos je bilo tam mnogo vojakov, ki v teku sedmih mesecev niso prejeli niti enega kosa perila in so letali okoli brez srajce. Vojaki, ki so bili spoznani le za lahko pisarniško delo, so dobili še isti teden »B-Befund.« Čez nekaj dni so se vrnili, ker so bili nesposobni. Komandirajo ljudi k delu, za katerega so popolnoma nesposobni. Neki prikrojevalec, ki je bil pred vojno zaradi pljučne tuberkuloze v Hörgasu, je bil v Karpatih ranjen, potem so ga klasificirali z B in ga komandirali za krojača v Graecu, koder je ostal tri mesece. A čez tri mesece ga pošljejo k rudarskemu delu v Eisenerz! Trgovske pomočnike, ki tudi niso atleti, pošiljajo v donavške plavže. V Lebringu ne mine dan, da se ne bi zgradil kdo vsled onemoglosti. Čemu pridržujejo ljudi s C po cele mesece? Namesto, da pridržujejo ljudi v zbirališču, naj jih puščajo raje doma, dokler jih ne potrebujejo za delo.

C. kr. slovenska državna gimnazija goriška. Zaposlovalni tečaji v Trstu. Šolsko leto prične na tem zavodu dne 17. septembra z vpisovanjem v I razred. 18. bodo sprejemni izpiti za I. razred, 19. ponavljalni izpiti za druge razrede, 20. sept. bo otvoritvena šolska služba božja.

Zavod č. šolskih sester. Č. šolske sestre so si izvolile za mater prednico zopet č. s. Lidvino Purgaj.

Brezmesni dnevi na Ogrskem odpravljeni. Vsled pomanjkanja krme je ogrska vlada odredila, da so odslej naprej na Ogrskem odpravljeni brezmesni dnevi.

Gospodarske novice.

Setev pšenice. Kmalu bo treba pšenico sejati. Skozi nekaj let bo imelo krušno žito gotovo visoko ceno. Nikar se bali, da nam bodo vse vzeli. Sejte letos veliko pšenice. Če imaš kaj pepela, potrosi ga. Če imaš gnojno jamo, napelješ na slabe njive lahko nekaj gnojnice. Če je bilo pa krompirju dobro pognojeno, ne boš rabil zdaj posebne gnoja. — Letos se je na dobrih njivah posebno soršica sponesla. Je to čisto naravno. Rž in pšenica se izpopolnjujeta. Če ena opeša, pa druga popravi. Izčisti pšenico na bližnjem trierju. Dobiček bo prav znaten, ker bo potem manj plevela na njivi.

Lan in preja. Po prodajalnah je začelo primanjkovati obleke. Zlasti moškega blaga je zelo malo. Žensko modno blago ima pa take cene, da ga ne bo mogla vsaka kupiti. Zdaj se maščuje napačno gospodarstvo. Opustili so lan. In tisti, ki so ga še sejali, so predivo večinoma prodali. Kolovrati mater so prišli med staro nerabno šaro, mlade neveste pa že več kolovratov nimajo, ker presti ne znajo. Nekdaj je bil kolovrat s povsemom najboljši kras na bali neveste, ki je pričal, da hoče mlada gospodinja s ponižnim domačim delom postaviti podlago pravi družinski sreči. — Zdaj ni kolovratov, ni preje, ni štren, ni platna, dekleta pozimi raje čipkarijo, zato pa ni blaga za spodnjo obleko. Treba bo zopet s prejo začeti. Ni upanja, da bi se kmalu po vojski izboljšale razmere. Če imate predivo doma, naj se vse poprede. Saj je povsod še nekaj domačih tkalcev, ki napravijo prav dobro platno. Tako platno je kaj pripravno za poletno obleko. Nekateri prav s ponosom nosijo platnene hlače. Najtežje bo seveda mladim dekletom presti, če dosti neznajo. Če so se navadile tolikim drugim težkim možkim delom, jim to pravo žensko delo ne bo napravilo posebnih težav.

Vkuhanje sadja brez sladkorja. Stari, preizkušeni način takega vkuhanja je sledeči: Sveže, trdo sadje, kateremu odtrgaš peelje, speriš in položiš na prt sušiti, potem pa daj v steklenice. Zgoraj mora ostati za palec na debelo praznega prostora. Počez preveži mehko kos platna. Čez to pergamentni papir; steklenico pusti, računano od trenutka, ko voda prvič zavre, četr štiri ure v pari kuhati. Ko poteče več ur, vzami steklenice iz ohlajene vode in postavi na hladno, suh prostor. Iz breskev, sliv in enakega sadja, ki se vlaga olupljeno ali neolupljeno, vzami koščice. Rabi le zrelo, trdo sadje. Tako se drži tri leta. Če imaš vato pri roki, daj čez steklenico najprej tenko plast vate, nato platneno cunjico in nato pergamentni papir. — Jabolčni med: Sladka, sočna jabolka in hruške (zaradi slajšega okusa vzemi vsakih polovico) prereži neolupljeno na polovico in jih mehko skuhaj v ponvi z malo vode nad odprtim ognjem. Sok pretisni skozi prt, kuhaj ga, da se nekoliko strdi (kot sirup) in ga hrani v lončarskih loncih, ali pa če imaš veliko sadja, v sodčkih, v katerih se leta in leta dobro drži. Ima dober okus in je zdrav.

Zaradi zime. Vse kaže, da miru ne bo in da bomo imeli čez zimo še vojsko. Na eno je treba opozoriti. Vsled pomanjkanja krme se bo živina morala poklati in nedostajalo bo krav in vsled tega mleka. To bo največja nevarnost za otroke in bolnike. Vse bo treba storiti, da se otroke preskrbi z mlekom, a obenem, da se jim pripravi tudi druga hrana. Sadja je pri nas mnogo, ne prodajajte vsega, ampak preskrbite se z njim za zimo — za otroke in bolnike.

Nadomestilo za tobak prepovedano. Iz Dunaja poročajo, da bo notranje ministrstvo te dni izdalo prepoved proti prodaji nadomestnih sredstev za tobak. Nekatera teh zelišč so baje po zdravniških izjavah škodljiva ter povzročajo izpadanje zob. Seveda gre tu za interes tobačnega monopola.

Razne novice.

Mrliške obleke iz papirja so vpeljali pogrebni zavodi na Nemškem, da se tako prihrani čim največ sukna in tkanin. Tudi pri nas v Avstriji bodo baje v kratkem začeli izdelovati mrliške obleke iz papirja.

Preobilno plemstvo. Piše se nam: Čeprav nam plemenitaši navadno niso enako vredni, kljub temu je dejstvo, da nas plemenitaši ogrožajo v vseh pozicijah socialnega življenja, ker se nahajajo med nami še vedno ljudje, ki dajejo prednost ne zmožnosti, ampak naslovu. Kdor sedaj pogleda »Wiener Zeitung«, vidi, da se vsak dan podeljujejo plemenitaški naslovi, torej je vsak dan nova ovira v življenju in napredovanju navadnih državljanov.

Opozorjamo na to zadevo vse demokratične državne poslance.

Judovski časopis v hrvaškem jeziku. Zagrebški »Obzor« piše, da bo začel te dni izhajati v Sarajevu judovski časopis v hrvaškem jeziku.

Zena brez želodca. Društvu dunajskih zdravnikov je pripeljal profesor Lorenč neko ženo, ki jo je bil pred letom dni operiral in je bil naposled primoran, zaradi velike bule — odrezati cel želodec. Napravil ji je umetnega. Ko je bila žena še zdrava, je tehtala 80 kg. Operacija je trajala nekaj čez eno uro in se je popolnoma posrečila. Žena je polagoma okrevala in tehta danes že 50 kg. Zredila se je torej prvo leto po operaciji za 12 kg. Danes je zopet čila in zdrava, upravlja veliko posestvo in je lahko vse. Samo čez nekaj se toži: če zavžije gnjat s kislim zeljem — jo boli želodec.

Dopisi.

Maribor. V Novivasi pri Mariboru je v četrtek zjutraj umrla na griži 61letna posestnica Marija Person. Nekaj ur pozneje je pa umrla njena 21letna hči Franciška tudi na griži. V zadnjih urah pred smrtjo je bolana hči milo prosila, da bi se enkrat videla svojo ljubo mater. Revica pač ni vedela, da je njena mati že med rajnimi. V soboto popoldne ob 5. uri sta bili obe položeni v hladan skupni grob.

Celje. Mestni urad je odredil, da smejo na tedensko sejmišče priti prebivalci iz okolice še le ob 9. uri kupovati. Treba bi bilo, da okoliška občina sama odkáže in odredi svoje lastno sejmišče ter pozove ljudi, da prinašajo na njegovo sejmišče prodajat. Istotako je treba od glavarstva odločno zahtevati, da dobimo v okolici sami svoje karte in ne bomo odvisni od mesta.

Celje. Vpisovanje v tukajšnje mestno deško ljudsko šolo se bo vršilo dne 16. septembra predpoldne, vpisovanje v mestno trgovsko šolo in v mestno meščansko dekliško šolo pa dne 16. in dne 17. septembra.

Celje. V petek dne 7. t. m. je umrl v celjski okolici veleugleden kmet g. Lipovšek, znan kot poštenjak in kremenit narodnjak daleč naokoli. Vrlemu možu med našim narodom trajen spomin!

P. n. župnijski urad se uljudno prošje, da t a k o j naročijo spovedne in obhajilne liste za leto 1918 in druge potrebnosti, ker ob novem letu jim na noben način ne bo mogoče pravočasno ustražiti radi pomanjkanja delavcev, plina in sirovega olja. Naročite torej takoj! — Vodstvo Cirilova tiskarne v Mariboru.

Bogomila. Nove molitvene bukvice za slovenska dekleta. Ta molitvenik se je slovenski m dekletom silno prikupil in je bila prva izdaja v nekaj tednih popolnoma razprodana. Na stotine deklet je še hotelo imeti to knjigo, a je ni bilo več dobiti. Zdaj je ta knjiga zopet v novi izdaji izšla in se dobi nekaj sto izvodov v tiskarni sv. Cirila v Mariboru v treh različnih vezavah, vse z zlato obrezo, in secer po pošti poslana po K 2.20, K 2.60 in K 2.80. Dekleta, sezite po tem molitveniku!

Kristus na fronti! Strašne vojske še vedno ni konec. Naši možje in mladeniči morajo naprej krvaveti, v vednih smrtnih nevarnostih prenašati grozne duševne in telesne muke. Kdo jih naj gre tolažiti v teh najbridkejših urah njih življenja? Pošljite za njimi na fronto Kristusa samega v tolažbo! To storite, če jim naročite knjižico »Nedeljski in prazniški evangeliji z razlago in opomini, spisal dr. M. Slavič.« Kristusove besede sv. evangelijev s primernimi navodili in pojasnili so jim najprimernejše hladilo za njih upa in miru potrebne duše. Lepa knjižica, povsod z velikim odobravanjem sprejeta, stane s poštnino vred 50 v ter se dobiva po »Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.«

»Božja pot na Svete Gore.« Ta lični molitvenik, ki poleg lepih molitev tudi vsebuje kratko zgodovino »Božje poti na Svete Gore«, se je v kratkem času močno priljubil našemu ljudstvu, zlasti romarjem na Sv. Gore.

Trgovski učenec zdrav in močan, 16 let star, več v govoru in pisavi slovensčine in nemščine, ki se je že pol leta učil v mešani trgovini, a je moral nadaljevanje pouka vsled smrti gospodarjeve predčasno prekiniti, želi vstopiti za trgovskega učenca v kaki mešani trgovini, kjer bi bil, razven obleke, preskrbljen z vsem potrebnim. Ponudbe na naslov: Franciška Kovačič, Maribor, Nadvojvode Evgena cesta št. 2.